

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ 10

ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1941

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Υπό

ΑΓΓ. Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος τῆς «Ἐπιθεωρήσεως Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οἰκονομικῆς» ὁ κ. Σπ. Κατηφόρης, λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς μελέτης μου «Προβλήματα χρηματοδοτήσεως τοῦ πολέμου»⁽¹⁾, ἐξετάζει, εἰδικώτερον, τὸ ζήτημα τῶν δυνατοτήτων, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ αὔξησις τῆς ἀποδόσεως τοῦ συνθετικοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Ἐπ' αὐτοῦ παρατηρεῖ ὅτι τὸ μέγιστον ποσοστὸν τῶν ἐκ τοῦ συνθετικοῦ φόρου διαφυγῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνωνυμίαν τῶν κινητῶν ἀξιῶν, φρονεῖ δὲ ἐν συνεχείᾳ ὅτι «κατάργησις τῶν ἀνωνύμων τίτλων θὰ ἐπιφέρῃ αὐτομάτως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς αὐξήσεως τοῦ ποσοστοῦ αὐτοῦ πολλαπλασιασμὸν τῶν ἐκ τοῦ συνθετικοῦ φόρου ἐσόδων».

Ἄς ἴδωμεν πῶς ἔχουν τὰ πράγματα καὶ ἐὰν ἡ πρότασις τοῦ κ. Κατηφόρη εἶναι ἐφαρμόσιμος.

Τὸ ζήτημα τοῦ συνθετικοῦ φόρου ἀπετέλεσε, πάντοτε παρ' ἡμῖν, ἀντικείμενον μακρῶν συζητήσεων καὶ ἀπέβη τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τοῦ ὄλου φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος. Διότι ἐνῶ ὁ συνθετικὸς φόρος πρέπει νὰ συλλαμβάνη τὸ σύνολον τῶν ὑψηλοτέρας οἰκονομικῆς ἰκανότητος φορολογουμένων, ἡ δὲ ταμιακὴ του συμβολὴ νὰ εἶναι ἰδιαίτερος σοβαρά, ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν φορολογουμένων εἶναι περιορισμένος, ἡ δὲ ἀπόδοσις τῆς φορολογίας δὲν ὑπερβαίνει κατ' ἔτος τὰ 100 ἑκατ. δραχμῶν, τὴν στιγμὴν μάλιστα καθ' ἣν ἡ βεβαίωσις του ἀπασχολεῖ τεραστίως τὰς φοροτεχνικὰς ὑπηρεσίας καὶ δημιουργεῖ σειρὰν ὄλην πολυπλόκων, δαπανηρῶν καὶ ἐνοχλητικῶν διαδικασιῶν.

¹⁾ Βλ. «Ἐπιθεώρ. Κοιν. καὶ Δημ. Οἰκονομικῆς», 1940. Τεύχος Α'.

Ὡς γνωστὸν ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος, ὅστις παρ' ἡμῖν ἔλαβεν τὸ ὄνομα «φόρος καθαρῶν προσόδων» διὰ τοῦ εἰσαγαγόντος τοῦτον νόμου τοῦ 1919 ἐβασίσθη ἐπὶ δύο γενικῶν κατηγοριῶν : τῆς ἀναλυτικῆς καὶ τῆς συνθετικῆς. Βάσις καὶ τῶν δύο κατηγοριῶν ἦτο τὸ καθαρὸν εἰσόδημα.

Διὰ τῆς ἀναλυτικῆς κατηγορίας εἰδικώτερον ἐπεζητήθη ἡ κατάταξις τῶν διαφόρων προσόδων εἰς κατηγορίας ἀναλόγως πηγῆς προελεύσεως, ἢ ἐπικράτησις τοῦ ἀντικειμενικοῦ στοιχείου τοῦ φόρου, ἢ εἰσαγωγή τῆς ἀναλογικῆς φορολογίας μὲ διαφοροποιήσιν τοῦ ποσοστοῦ ἀναλόγως τῆς προελεύσεως τῆς φορολογητέας ὕλης, ἐπιβαρυνομένης διὰ μεγαλειτέρου ποσοστοῦ τῆς ἐκ κεφαλαίων προερχομένης διὰ μικροτέρου δὲ τῆς ἐξ ἐργασίας τοιαύτης.

Διὰ τῆς συνθετικῆς φορολογίας ἐπιδιώκεται ἐξ ἑτέρου ἡ σύλληψις τοῦ συνόλου τῆς φορολογικῆς ἰκανότητος διὰ τῆς ἀθροίσεως τῶν κατὰ κατηγορίας εἰσοδημάτων, ἢ ἐπικράτησις τοῦ προσωπικοῦ χαρακτήρος τοῦ φόρου, ἢ προοδευτικὴ φορολογία καὶ τὸ κυριώτερον, ἢ πρόσθετος ἐπιβάρυνσις τῶν μεγάλων εἰσοδηματιῶν καὶ δὴ τῶν ἐκ περιουσίας εἰσοδημάτων.

Καὶ εἰς αὐτὰ μὲν ἀπέβλεπε ἡ θεωρητικὴ κατασκευὴ τοῦ ἀρχικοῦ φόρου. Ἡ πρακτικὴ ὅμως ἀνέτρεψεν ἐν πολλοῖς τὰς ἐπιδιώξεις ταύτας. Οὕτω ἡ καθαρὰ πρόσοδος δὲν ἀποτελεῖ δι' ὅλας τὰς κατηγορίας τοῦ ἀναλυτικοῦ φόρου τὴν βάσιν ὑπολογισμοῦ τοῦ φόρου. Εἰσήχθησαν, ὀρθῶς ἄλλως τε, ἀντικειμενικὰ στοιχεῖα ὡς τὸ τεκμαρτὸν εἰσόδημα. Ὁ συντελεστὴς δὲν εἶναι πάντοτε ἀναλογικὸς. Δὲν ὑφίσταται ὁ ἀρχικὸς διαφορισμὸς τοῦ φορολογικοῦ ποσοστοῦ.

Ὁ συνθετικὸς φόρος, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν τεκμηρίων πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ συλλαμβάνη τὴν πραγματικὴν φορολογικὴν ἰκανότητά, λόγῳ δὲ τῆς ὑφισταμένης διαφυγῆς ἢ ἀπόδοσις του εἶναι περιορισμένη εἰς τρόπον ὥστε ὁ φόρος οὗτος καταλήγει ἐν τῇ πράξει εἰς πρόσθετον ἐπιβάρυνσιν τῶν μέσων εἰσοδηματιῶν καὶ δὴ τῶν μισθωτῶν καὶ οὐχὶ τῶν μεγάλων εἰσοδηματιῶν.

Καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα :

Πρὸ τῶν δεδομένων τούτων τί πρέπει νὰ γίνῃ, ὥστε ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος νὰ καθέξῃ τὴν πραγματικὴν του θέσιν εἰς τὸ φορολογικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος ; Δύναται μήπως δι' ἀναγκαίων συμπληρώσεων καὶ διορθώσεων νὰ περιορισθοῦν ἀποτελεσματικῶς αἱ διαφυγαί ; Ἡ θὰ πρέπη ν' ἀντιμετωπισθῇ διὰ μιᾶς γενικωτέρας διαρρυθμίσεως τὸ ὅλον ζήτημα τοῦ φόρου εἰσοδήματος ;

Ὁ κ. Κατηφόρης φρονεῖ ὅτι ἡ ἀπόδοσις τοῦ συνθετικοῦ φόρου θ' αὐξήσῃ σημαντικῶς ἐάν καταργηθοῦν οἱ ἀνώνυμοι τίτλοι.

Τὸ ζήτημα εἶναι ὅμως, νομίζομεν, ὀλιγώτερον ἀπλοῦν, παρ' ὅσον φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως.

Πρῶτον, διότι ἐκ τοῦ συνθετικοῦ φόρου δὲν διαφεύγουν μόνον οἱ ἀνώνυμοι τίτλοι, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ ἄλλαι κατηγορίαι εἰσοδημάτων, ἀνεπαρκῶς συλλαμβανόμεναι καὶ εἰς τὸν ἀναλυτικὸν φόρον.

Δεύτερον, διότι τὸ στοιχεῖον τῆς ἀνωνυμίας, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας, εἶναι τὸ διευκολύνον τὴν κυκλοφορίαν τοῦ κινητοῦ πλούτου. Ἡ κατάργησις του δύναται νὰ ἔχη οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς συνεπείας, ἰδίᾳ προκειμένου περὶ μεγάλων ἐταιριῶν, ὅπου οἱ τίτλοι τῶν ἀποτελοῦν ἐν μέρει ἐπένδυσιν τῶν ἀποταμιεύσεων τῶν λαϊκῶν τάξεων. Ἡ κατάργησις τῆς ἀνωνυμίας θὰ δυσχεράνη τὴν ἐξεύρεσιν κεφαλαίων καὶ θὰ μεταβάλη τὰς ἀνωνύμους ἐταιρείας εἰς πραγματικοὺς κεφαλαιοκρατικοὺς ὀργανισμούς. Τὸ ζήτημα ἄλλως τε τοῦτο ἀνεκινήθη πρό τινος καὶ ἐν Γερμανίᾳ, αἱ σχετικαὶ δὲ τάσεις πρὸς μίαν τοιαύτην κατεύθυνσιν δὲν ἐκαρποφόρησαν. Ἀνεγνωρίσθη κατὰ τὰς γενομένας συζητήσεις ὅτι τὸ στοιχεῖον τῆς ἀνωνυμίας ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας καὶ ἐλήφθησαν μέτρα ἐνισχύοντα τοὺς σταθεροὺς μονίμους μετόχους ἔναντι τῶν μετόχων τῆς στιγμῆς⁽²⁾.

Παρ' ἡμῖν ὅμως τὸ ζήτημα τίθεται βεβαίως διαφορετικά. Αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι ἐν τῷ συνόλῳ τῶν, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῆς τελευταίας δεκαετίας καὶ ἐντεῦθεν, εἶναι οὐχὶ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις, ἀλλ' ἐπιχειρήσεις ἀτομικαὶ «οἰκογενειακαί». Διὰ διαφόρους λόγους, ἰδίᾳ φορολογικοὺς καὶ μόνον, ἀτομικαὶ ἐπιχειρήσεις μετετράπησαν εἰς ἀνωνύμους. Καὶ ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν κεφαλαίων καὶ ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τῶν τίτλων εἰς χεῖρας ὀλίγων προσώπων εἶναι φανερόν ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν θεσμόν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας εἰ μὴ μόνον κατὰ τὸν τύπον. Οἱ τίτλοι παρέμενον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρώτου ἰδιοκτῆτου τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς οἰκογενείας του, δὲν εἰσῆγοντο εἰς τὸ χρηματιστήριον, συνήθως μερίσματα δὲν διενέμοντο ἐπισήμως εἰ κατὰ περιορισμένον ποσοστόν. Εἰς τοῦτο ἀναμφισβητήτως συνετέλει τὸ ἰσχύον μέχρι πρό τινος φορολογικὸν σύστημα. Διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ὅθεν αὐτάς, διὰ τὰς ὁποίας ἀνταπεκρίνετο ὁ, περιέργως μὴ εἰσαχθεὶς παρ' ἡμῖν, θεσμὸς τῆς ἐταιρείας περιορισμένης εὐθύνης, ἰσχύουν καὶ ἔχουν θέσιν οἱ περὶ καταρ-

---

(2) Βλ. Α. Τσιριντάνη, Τὸ καταστατικὸν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας κατὰ τὸ νέον Γερμανικὸν νόμον εἰς «Δελτίον Συνδέσμου Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν», 1937 τεύχ. 35.

γήσεως τῆς ἀνωνυμίας τίτλοι. Διὰ τὰς ἐταιρείας ταύτας δὲν ὑπάρχει λόγος ὅπως τὸ κεφάλαιον τούτων καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ κέρδη παραμένουν ἀνώνυμα. Ἡ ἀνωνυμία τῶν τίτλων πρέπει νὰ ὑφίσταται μόνον διὰ μεγάλας ἐπιχειρήσεις, τὸ κεφάλαιον τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει ὠρισμένον ποσὸν οἱ δὲ τίτλοι τῶν διαπραγματεύονται εἰς τὸ χρηματιστήριον.

Τὸ ζήτημα ὁμως τῆς καταπολεμήσεως τῆς ἐκ τοῦ συνθετικοῦ φόρου διαφυγῆς τῶν ἀνωνύμων τίτλων δύναται καὶ κατ' ἄλλους τρόπους ν' ἀντιμετωπισθῆ. Καὶ ἰδοὺ εἰς ἀπὸ τοὺς ἀπλουστεροὺς: Ἡ ἀνώνυμος ἐταιρεία νὰ ὑποχρεωθῆ νὰ τηρῆ ἀκριβῆ κατάλογον μετὰ τῶν διευθύνσεων τῶν προσώπων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα θὰ εἰσπράττουν τὸ ἐκάστοτε μέρος. Ὁ πίναξ οὗτος, περὶ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τοῦ ὁποίου θὰ καθίσταται ὑπεύθυνον τὸ νομικὸν πρόσωπον, ὑποβάλλομενος εἰς τὸν οἰκονομικὸν Ἐφορον θ' ἀποτελῆ τὸ ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν μεταπολέμησιν τῶν ἐκ τοῦ συνθετικοῦ φόρου διαφυγῶν τῶν κατόχων κινητῶν ἀξιῶν. Θὰ ἀντιπαρατηρηθῆ ἴσως ὅτι πολλοὶ θὰ προέβαινον εἰς κατάτμησιν τῶν τίτλων τῶν μεταξὺ περισσοτέρων προσώπων καὶ ἐντεῦθεν θὰ ἐπήρχετο διαφυγή. Ἄλλ' ἢ διαφυγή αὕτη θὰ ἦτο περιορισμένη καὶ ἀμφιβάλλομεν κατὰ πολὺ ἐὰν θὰ ὑπῆρχον πρόσωπα, εἰς εὐρεῖαν κλίμακα, διατεθειμένα νὰ φέρουν αὐτὰ τὰς φορολογικὰς ὑποχρεώσεις ἄλλων, ἔστω καὶ διὰ λογαριασμὸν τούτων. Συνεπῶς ἀπὸ φοροτεχνικῆς ἀπόψεως ὑπάρχουν μέσα καταπολεμήσεως τῶν διαφυγῶν τοῦ συνθετικοῦ φόρου.

Ἄλλὰ τὸ ὅλον ζήτημα τοῦ φόρου τοῦ εἰσοδήματος τίθεται ἐπὶ ἄλλης βάσεως.

Παντοῦ ὅπου εἰσῆχθη ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος δὲν διετήρησε τὴν ἀρχικὴν του μορφήν, ἀλλὰ προσηρμόσθη εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας ἐκάστου τόπου. Διότι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἓνα φορολογικὸν σύστημα πρέπει νὰ προσαρμοσθῆ ἀπολύτως εἰς τὰς συνθήκας τῆς χώρας ὅπου πρόκειται νὰ ἰσχύσῃ, καθόσον ἄλλως εἶναι καταδικασμένον εἰς ἀποτυχίαν.

Οἱ φόροι γενικῶς πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἀπλοῖ, νὰ στηρίζονται δὲ ἐπὶ ἀντικειμενικῶν στοιχείων εἰς τρόπον ὥστε οὔτε φοροτεχνικαὶ ὑπηρεσίαι νὰ ἐπιβαρύνονται ὑπερβαλλόντως οὔτε οἱ φορολογούμενοι νὰ δυσχεραίνονται λόγῳ πολυπλόκων καὶ γραφειοκρατικῶν διατυπώσεων.

Διὰ νὰ δυνηθῆ ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος νὰ προσαρμοσθῆ ἀπολύτως πρὸς τὰς συνθήκας τῆς ἑλληνικῆς Οἰκονομίας πρέπει νὰ βα-

σισθῆ ἐπὶ συστήματος συνδυάζοντος τὸν φόρον τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὸν φόρον τῆς περιουσίας. Εἶναι τὸ σύστημα τὸ περισσότερο πλήρες καὶ ἀπλοῦν, τὸ περισσότερο ἀντικειμενικὸν καὶ παρέχον τὰς περισσότερας ἐγγυήσεις ἐπιτυχίας.

Ἴδού, πῶς ἐννοοῦμεν τὸν συνδυασμὸν τῶν δύο τούτων φόρων καὶ πῶς βασιζόμεν τὴν μορφήν ταύτην τῆς φορολογίας.

Ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος νὰ περιορισθῆ εἰς τὴν ἀναλυτικὴν κατηγορίαν. Θὰ ἔχωμεν μὲ ἄλλους λόγους φόρους ἐπὶ τῶν προσόδων. Τὰ διάφορα εἰσοδήματα, κατατασσόμενα ὡς μέχρι τοῦδε ἀναλόγως πηγῆς προελεύσεως, θὰ φορολογοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προοδευτικῆς φορολογίας καὶ θὰ ἐπικρατῆ περισσότερο ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ τοῦ φόρου. Ἐπὶ παραδείγματι εἰσοδήματα διαφόρων οἰκοδομῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον θὰ φορολογοῦνται ἀπὸ κοινοῦ. Ὡσαύτως θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ φορολογοῦνται ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰσοδήματα περισσότερων κατηγοριῶν.

Ὁ συνθετικὸς φόρος, ὡς ἰσχύει σήμερον, νὰ καταργηθῆ. Ἄντ' αὐτοῦ νὰ εἰσαχθῆ ἐτήσιος ὀνομαστικὸς φόρος ἐπὶ τῆς περιουσίας. Ὁ φόρος οὗτος θὰ χρησιμοποιοῦν ὡς βάσιν ὑπολογισμοῦ τὴν περιουσίαν, ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως θὰ εἶναι φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ δὴ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ προερχομένου ἐκ κεφαλαίου. Τὸ ἐπὶ τῆς περιουσίας δηλαδὴ ποσοστὸν τοῦ φόρου θὰ εἶναι χαμηλὸν (π. χ. 1 %) ὥστε νὰ καταβάληται οὐσιαστικῶς ἐκ τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος τοῦ φορολογουμένου.

Ἡ δικαιολογητικὴ βάσις τοῦ δυαδικοῦ τούτου συστήματος τῆς φορολογίας στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὀρθῆς ἀρχῆς ὅτι τὰ δύο ταῦτα στοιχεία, τὸ εἰσόδημα καὶ ἡ περιουσία, παρέχουν, συγχρόνως χρησιμοποιούμενα, ὀρθὸν μέτρον τῆς φορολογικῆς ἰκανότητος. Μόνον ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο τούτων πραγματικῶν στοιχείων καθορίζεται ἡ φορολογικὴ ἰκανότης. Οὔτε ἡ περιουσία οὔτε τὸ εἰσόδημα ἕκαστον ἰδιαίτερος λαμβανόμενον παρέχουν πλήρη τὴν οἰκονομικὴν δυναμικότητα τοῦ φορολογουμένου. Ἡ οἰκονομικὴ δυναμικότης δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἐκ τοῦ εἰσοδήματος, ὅπερ δυνατὸν νὰ εἶναι τυχαῖον καὶ νὰ πηγάζῃ ἐξ ἐπισφαλῶν πηγῶν, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῆς κατοχῆς περιουσιακῶν στοιχείων, ἀνεξαρτήτως ἂν ταῦτα παροδικῶς ἢ συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ κατόχου δὲν ἀποδίδουν πρόσσοδον. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν μεγάλην περιουσίαν, διατηροῦν πολυτίμους συλλογὰς, μεγάλα κτήματα, οἰκόπεδα καὶ οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν εἰσόδημα ἢ εἰσόδημα περιορισμένον. Ἡ φορολόγησις τῶν προσώπων τούτων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἰσοδήματός των δὲν παρέχει τὴν πραγματικὴν των φορολογικὴν ἰκανότητα. Ἀκριβῶς

διὰ τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς περιουσίας συμπληρωματικῶς μὲ τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος θὰ φορολογηθοῦν καὶ τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τὰ μὴ ἀποφέροντα εἰσόδημα εἴτε τυχαίως, εἴτε λόγῳ τοῦ εἴδους τῆς ἐπενδύσεως (π. χ. κενὰ οἰκήματα, οἰκόπεδα, κινηταὶ ἀξίαι μὴ ἀποδίδουσαι πρόσδοτον κλπ.).

Τὸ φορολογικὸν σύστημα, οὕτω πως ὀλοκληρούμενον, θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ εἰσοδήματος, εἰς τὴν ἀπλούστευσιν τῆς διαδικασίας καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν προϋποθέσεων ὑγιоῦς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς.

Ὁ φόρος ἐπὶ τῆς περιουσίας, ὁ ὁποῖος ἴσως φανῆ, ἐκ πρώτης ὄψεως, πολύπλοκος καὶ δυσχερής, εἶναι ἀπλοῦς καὶ εὐχεροῦς ἐφαρμογῆς, ἐφόσον ἀκολουθηθῆ μηχανισμὸς μὴ προκαλῶν πολυπλόκους καὶ ἐνοχλητικὰς διαδικασίας.

Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ ἐὰν ἀκολουθηθοῦν ὠρισμέναι βασικαὶ ἀρχαί, αἱ κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) Ἡ ἐξεύρεσις τῆς ἀξίας ἐκάστου περιουσιακοῦ στοιχείου δέον νὰ γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν ἀντικειμενικῶν στοιχείων, τῶν ἰσχυόντων δι' ἑτέρους ὑφισταμένους φόρους, δι' ἀναγωγῆς δηλαδὴ τούτων θὰ πρέπη νὰ ἐξευρίσκειται μηχανικῶς ἢ ἀξία ἐκάστου φορολογητέου ἀντικειμένου. Οὕτω ἢ ἀξία τῶν οἰκοδομῶν πρέπει νὰ ἐξευρίσκειται διὰ κεφαλοποιήσεως τῆς καθαρῶς φορολογητέας προσόδου τῆς ὑπαγομένης εἰς τὸν φόρον τοῦ εἰσοδήματος. Τὸ αὐτὸ θὰ γίνεται διὰ τὸ κεφάλαιον τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων κλπ.

β) Ἡ οὕτω ἐξευρισκομένη ἀξία θὰ ἰσχύῃ διὰ μίαν τριετίαν πλὴν ἂν ἐπῆλθε πρόδηλος μεταβολὴ τῆς ἀξίας τοῦλάχιστον κατὰ 20%.

γ) Αἱ κινηταὶ ἀξίαι ἐν γένει (μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι), αἵτινες πάντοτε παρουσιάζουν καὶ τὰς μεγαλειτέρας δυσχερείας κατὰ τὴν βεβαίωσιν θὰ φορολογοῦνται κεχωρισμένως διὰ τῆς ἐπιβολῆς εἰδικοῦ προσθέτου φόρου ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν νομικῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα θὰ παρακρατοῦν ἐκ τοῦ μερίσματος τὸν φόρον ἐπὶ τῆς περιουσίας.

δ) Ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς δὲν θὰ πρέπη νὰ εἶναι ὑψηλός. Ὁρθώτερον εἶναι ὅπως οὗτος εἶναι προοδευτικὸς. Κατὰ τὴν πρώτην εἰσαγωγὴν δύναται νὰ εἶναι ἀναλογικὸς εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι περισσότερον ἀπλοῦς καὶ ὀλιγώτερον πολύπλοκος.

ε) Διὰ νὰ περιορισθῆ ἢ ἐπιβάρυνσις εἰς τὰς μεγάλας περιουσίας, θὰ πρέπη ἐν σημαντικὸν ποσὸν ταύτης, μεγαλιότερον ἴσως προκειμένου περὶ ἀγροτῶν, νὰ παραμένῃ ἐκτὸς φορολογίας. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ φόρος περιορίζεται εἰς τοὺς ὑψηλοτέρας οἰκονομι-

κῆς ἀντοχῆς φορολογουμένους, μειοῦται δὲ οὕτως σημαντικῶς ἢ ἀπασχόλησις τῶν φοροτεχνικῶν ὑπηρεσιῶν. Τὰ ἔξοδα βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως εἶναι μικρότερα καὶ ἀποφεύγεται ὁ μέγας καὶ μὴ ἀποδοτικὸς ὄγκος τῶν μικρῶν φορολογουμένων.

Ἐπὶ τὰς προϋποθέσεις ταύτας ἐφαρμοζόμενος ὁ φόρος τῆς περιουσίας, θὰ ἔχη πλήρη ἐπιτυχίαν καὶ θ' ἀποτελέσῃ τὸ ἕτερον σκέλος τοῦ φόρου τοῦ εισοδήματος, σκέλος στερεὸν καὶ καρποφόρον ἀντὶ τοῦ σήμερον καχεκτικοῦ καὶ πενιχροῦ τὴν ἀπόδοσιν ὡς εἶναι ὁ συνθετικὸς φόρος.

Τὸν φόρον ἐπὶ τῆς περιουσίας ὡς φόρον ἐπιβαλλόμενον καὶ συνεπεία τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν υἱοθέτησεν καὶ τὸ Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς ὑπόμνημα ὑποβληθὲν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου ἐπὶ τῶν ἐνδεικνυομένων νὰ ληφθοῦν μέτρων πρὸς κάλυψιν τῶν πολεμικῶν δαπανῶν⁽¹⁾.

Θεωροῦμεν ὅμως περιττὸν νὰ τονίσωμεν ὅτι μία τοιαύτη βασικὴ μεταρρύθμισις προϋποθέτει σταθερότητα οἰκονομικὴν καὶ νομισματικὴν, ἀβίαστον καὶ κανονικὸν ρυθμὸν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς καὶ ἡρεμίαν πολιτικῶν συνθηκῶν. Ἀπὸ τοῦδε ἡμπορεῖ ὅμως νὰ γίνῃ ἐπιστημονικὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἂν καὶ κατὰ πόσον μία τοιαύτη μεταρρύθμισις ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας.

ΑΓΓ. Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

---

(1) Περὶ τῆς δικαιολογητικῆς βάσεως τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς περιουσίας βλ. ἐκτενέστερον καὶ μελέτην μας «Προβλήματα χρηματοδοτήσεως τοῦ πολέμου» 1940.